

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah
Velja za vse leto . . . \$6.00
Za pol leta . . . \$3.00
Za New York celo leto . . . \$7.00
Za inozemstvo celo leto . . . \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki

The largest Slovenian Daily in
the United States.
Issued every day except Sundays
and legal holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CORTLANDT 2876

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3, 1879.

NO. 178. — ŠTEV. 178.

NEW YORK, MONDAY, AUGUST 1, 1927. — PONDELJEK, 1. AVGUSTA 1927.

TELEFON: CORTLANDT 2876

VOLUME XXXV. — LETNIK XXXV.

Zadnji napor za rešitev Sacca in Vanzettija.

OD VSEH STRANI IZVAJAJO VPLIV NA GOV. FULLERJA

Priče v zadevi Sacca in Vanzettija so pisale governerju Fullerju. — Zahtevajo procesiranje radi krive prisega, če ne bosta oproščena. — Obsojenca bosta v sredo izvedela za svojo usodo.

BOSTON, Mass., 31. julia. — Nicola Sacco in Bartolomeo Vanzetti bosta najbrž v sredo izvedela za svojo usodo, — je izjavil včeraj governer Fuller, ki je rekel nadalje, da mora v ponedeljek zaslišati par nadaljnjih prič.

Stradalna stavka obeh obsojencev traja sedaj že štirinajst dni. Prijatelji izjavljajo, da postajata od dne do dne slabša in slabša.

Štirinajst ljudi je naslovilo v soboto na governerja Fullerja prošnjo, da naj se jih spravi, v slučaju, da ne bosta Sacco in Vanzetti oproščena, pred sodišče radi krive prisega, ker so ugotovili alibi za Sacca in Vanzettija za čas, ko se je pripetil roparski umor, radi katerega sta bila obsojena.

Zagovornika Sacca in Vanzettija, Thompson in Ehrman, sta dobila v soboto priliko, da zadnjokrat apelirata na governerja Fullerja, naj se zgodi pravica obema ponedolžnem obsojenima.

Thompson je izjavil pozneje, da se je v svojem govoru pred governerjem popolnoma koncentriral na nedolžnost svojih klientov in na obdolžitve, da nista bila deležna pravičnega procesa. Zagovornika sta govorila štiri ure in petnajst minut.

Vdova stražnika, ki je bil umrjen v South Braintree pri dvojnem roparskem umoru, radi katerega sta bila Sacco in Vanzetti obsojena na smrt, Mrs. Sara Berardelli, je poslala governerju Fullerju poziv v korist Sacca in Vanzettija.

Brzojavila je iz New Haven, Conn., da upa, da bo governer oba obsojena oprostil. — Jaz sem ena dveh, ki sta največ trpeli vsled roparskega umora. Izgubila sem svojega moža ter očeta svojih dveh otrok. Vendar pa sem vedno dvomila o krivdi Sacca in Vanzettija ter upam, da bosta oproščena ter vrnjena njihovim družinam.

Poslanico je objavil obrambni komitej Sacca in Vanzettija, ki je izdal več stotisoč dolarjev s sedmih letih boja za oba obsojena, vsled poštvovalnosti delavcev.

BUENOS AIRES, Argentina, 31. julia. — Federacija regionalnih delavcev iz Argentine, najmočnejša delavska organizacija v tej deželi, se pripravlja na demonstracijsko zborovanje, na katerem bo dvignilo delavstvo protest proti usmrčenju Sacca in Vanzettija.

SPREJEM PRINCA V QUEBECU

Prebivalstvo Quebeca je sprejelo z velikim navdušenjem princa iz Walesa, njegovega bratnika Baldwina.

QUEBEC, Canada, 31. julia. — Prince iz Walesa je stopil včeraj tukaj na kopno sredi živahnega sprejema, katerega je bil deležen v svoji dvojni vlogi kot bodoči vladar in kanadski kolonist.

To je bil že četrti njegov obisk v Canadi in vsled tega so ga vsi pozdravili kot starega prijatelja in soseda.

V njegovem spremstvu se je nahajala odlična družba. Eden v tej družbi je bil Stanley Baldwin, angleški ministrski predsednik, prvi angleški ministrski predsednik, ki je obiskal Canado tekom svojega urada. Drugi pa je bil tri in dvaj-

set let stari brat princa iz Walesa, princ Jurij, najmlajši živeči član angleške kraljevske družine.

Za Canade je bil obisk miniskega predsednika zanimivejši kot oni prestolonaslednika, ker je brez vsakega precedenta. Preko celega dne, pri državnih funkcijah, na katerih sta oba govorila, sta ministrski predsednik in princ ponovno omenila drug drugega ter si očitno prizadevala odvrniti glavno pozornost od lastne osebe.

Papež bo dobil tretjo karo.

RIM, Italija, 31. julia. — Papež si namerava omissiti tretji avtomobil ter se v ta namen pogaja z neko tvrdko v Milanu, kamor je poslal svojega posebnega zastopnika. Ostala dva avtomobila sta že precej obrabljena. Papež je popolnoma opustil uporabo navadnih kočij na svojih dnevih izprehodih po vatikanskih vrtovih.

Uvoz pšenice

je poljska vlada prepovedala do začetka septembra.

PREGANJANJE KOMUNISTOV IN RADIKALCEV V FRANCJI

Francoska vlada namerava kazensko zasledovati Doriota radi njegovih govorov na Kitajskem. — Pospešila bo proti komunističnemu poslancu obdolžitve radi upora. — Preteč prelom z Rusijo.

PARIZ, Francija, 31. julia. — Francoska vlada je sklenila kazenski zasledovati poslance Doriota radi upora. Doriot je za poslancem Cachinom najbolj odlični komunistični voditelj v Franciji.

Slučaj vlade, ki ga dolži zaradi proti varnosti države, bo temeljil na njegovih aktivnostih na Kitajskem tekom preteklih par mesecev, kjer je prevzel aktivno vlogo v komunističnih delavnostih v podporo južno-kitajskih armad.

Sklep, da se ga spravi pred sodišče, tvori del nove francoske politike odpora napram sovjetom. Do riot je bil dolgo znan kot eden vodilnih agentov Moskve v Franciji.

Vlada ga je že pred dalj časa skušala staviti pod obdolžbo. a pozneje je kazalo vse, da je odpuščala ta namen. V zadnjem času pa je dobil kabinet oficijelna sporočila glede govorov, katere je imel Doriot na Kitajskem, posebno pa v Kantonu, kjer je v nekem govoru označil francoski imperijalizem v Indo-Kini kot prav tako slab kot je imperijalizem zapadnih držav na Kitajskem.

To tvori temelj za obdolžitve, da je skušal zaneti nemire v Indo-Kini.

Glasi se, da namerava ministrski predsednik Poincaré pospešiti slučaj proti poslancu Doriotu do skrajnosti ter zahtevati zaporno kazen.

Vsa znamenja kažejo, da je sklenila vlada postati bolj odločna napram aktivnostim komunistov v Franciji ter je vrjetno, da je šel poslanik Rakovski, ki se mu di sedaj v Moskvi, tjakaj v namen, da pojasni, da mora Tretja internacionala omejiti svoje delavnosti v Franciji, ker bi se sicer pojavila nevarnost prekinjenja odnošajev z Rusijo.

M. Riken, predsednik moskovskega sveta, ki je član tako internacionalne kot sovjetske vlade, bo najbrž razumel ta položaj.

Komunisti so doživeli v soboto nov poraz. Kongres francoskih delavskih uni je sprejel resolucijo, ki prepoveduje članom vstop v tekmovalno organizacijo, kontrolirano od komunistov.

TRUPLA AMERIŠKIH VOJAKOV

Sedem trupel ameriških vojakov so našli v bližini Montfaucon po iskanju, ki je trajalo devet let.

WASHINGTON, D. C., 31. jul. V bližini Montfaucon, kjer so se pred devetimi leti nahajale ameriške in nemške bojne črte tekom Argonskega pogona, so spravili na dan trupla sedmih Amerikancev 79. divizije.

Koncem junija so zadeli delavci na kotlino, ki je vsebovala trupla ameriških vojakov. Ugotovilo se je, da niso bili pokopani od tovarišev, temveč od sovražnikov.

V skupini so se nahajale žrtve oddelka kompanije F., vključno s poročnikom Williams Sheehana.

POLOŽAJ V AVSTRIJI

Dunaj je ogorčen, ker so ojačili policijo s socijalisti. — Konservativci se bore proti ustvarjenju stalne sile ter pravijo, da je to nepostavno.

DUNAJ, Avstrija, 31. julia. — Odborenje nove občinske konštabelske sile po viharji seji, ki je trajala vso noč, je povečalo politično napetost, ki je vladala v Avstriji izza zadnjih izgrediv.

Malo predno je bila razveljavljena generalna stavka, je izdal socijalistični dunajski župan Karl Seitz proklamacijo, s katero je objavil formacijo posebne socijalistične policijske sile 2000 mož, ki naj bi bila razpuščena, kakorhitro bi bila nevarnost končana. Od prvega početka so smatrali nesocijalisti to konštabelsko silo za poskus, da se ustvari rdečo policijo kot protisilo proti navadni policiji, ki je pokazala svojo lojalnost do nesocijalistične vlade z odločnostjo, s katero ja zatrla vstajo.

Predloga, katero je sprejel občinski svet vsprlo velikanske opozicije nesocijalistov, ustvarja stalno socijalistično policijsko silo tisoč mož, katero naj bi se v slučaju potrebe lahko povečalo na 35.000. Nesocijalistični listi smatrajo to gibanje za odločen poskus socijalistične stranke, da nadomesti izgubo ugleda, katero je trpela dne 15. julia.

V debati glede te posebne policijske sile je Herr Kunschak javno dolžil župana Seitzja, da pripravlja državljansko vojno. Splošno mnenje je, da je odredba nepostavna in da jo bo vlada vetirala, če je ne bo občina sama umaknila.

Na zunaj je sicer na Dunaju vse mirno, a dogodki tirajo proti stanju stvari, v katerem se bo nekaj pripetilo. Avstrijske province s svojo konservativno kmečko večino, dolže Dunaj boljše vize.

Kmečki voditelji izjavljajo s strogimi izrazi, da ne bodo trpeli nikakih nadaljnjih komunističnih eksperimentov. Konservativne, oborožene domače straže, rekrutirane iz domačega kmečkega prebivalstva, so povsod skoro podvojile svoje članstvo v zadnjih štirinajstih dneh.

iz New Yorka. Vojaki, kojih trupla so našli sedaj, so padli v jutru 29. septembra 1918. Oddelek, kateremu je načeloval poroč. Sheehan, je prodril naprej pred drugimi oddelki ter je bil že poklican nazaj, ko so vsi padli. Njih tovariši niso imeli nobene prilike, da jih odnesejo nazaj ali pokopljejo, kajti tla, kjer so padli, so prešla zopet v nemške roke.

Še v isti noči je bil odpoklican polk in šele po premorju so mogli priti tovariši Sheehana na dotično mesto.

NAČRTI KAROLA

Prejšnji romunski prestolonaslednik čaka poziva, da iztrga romunsko krono iz rok svoje ga sina.

PARIZ, Francija, 31. julia. — Prejšnji romunski prestolonaslednik, princ Karol, je včeraj informiral Associated Press, da še vedno vztraja pri svojih dednih pravicah do romunskega prestola.

Karol je govoril potom avtoriziranega agenta o sprejemu svoje odpovedi na prestol, za katero je glasovala romunska vlada dne 4. januarja 1926 kot o prisiljeni akciji. Smatra samega sebe avtoriziranim, da osebno intervenira, čeprav ostane še vedno lojalni patriot.

Todazdnevna izjava na Ass. Press se je glasila:

— Romunski princ Karol izjavlja, da mu je bilo pismo odpovedi na prestol, katero je podpisal pred enim letom in pol, vsiljeno v težkih okoliščinah in sicer od oseb, glede katerih odklanja vsako sodbo.

Princ Karol trdi, da nima nobene namena provocirati kako agitacijo v svoji deželi, a kot oče in Romunec ima pravico in dolžnost zavarovati prosperiteto svojega naroda. Samega sebe smatra avtoriziranim, da osebno intervenira, ker je bil vedno ter bo ostal vedno navdušen domoljub, kojega edina želja je koristiti svoji deželi.

— Če bi romunski narod naslovil nanj poziv, je mnenja, da bi bila njegova dolžnost pokoriti se temu pozivu.

Poročila o delavskih nemirih pretirana.

COLUMBUS, O., 31. julia. — Na temenju raznih oficijelnih virov je bil governer Donahet včeraj informiran, da so bila pretirana poročila o nemirih med unijskimi premogarni in neunijskimi delavci v premogovnih okrajih države. Dobil je zagotovila, da imajo krajevne oblasti položaj dobro v rokah.

Že davno obljubljeno zopetno odprtje rogov v različnih poljih z neunijskimi delavci se obeta za ponedeljek, in oblasti pravijo, da ne pričakuje nobenih posebnih težkoč.

Vse oblasti soglašajo v mnenju, da ni treba državnih čet v sedanjem položaju.

Naročajte se na "Glas Naroda"

MUSSOLINIJEVA OSVETA

Fašisti so kaznovali Italijana, kateri je bil deportiran iz Bostona v Italijo. — Dobil je dvanajst let v ječi radi tukajšnjih aktivnosti. — Pri obravnavi je vse preklical.

RIM, Italija, 31. julia. — Posebni vojaški tribunal za obrambo države je izrekel včeraj težko obsodbo nad Mario Chiossone, ki je bil spoznan krivim proti-fašistovski propagande v Ameriki.

Signor Chio Chiossone, ki se je izselil v Združene države, je bil aretiran od oblasti v Bostonu ter poslan nazaj v Italijo januarja meseca. Ko je došel v Italijo, je bil aretiran od italijanske policije ter obdolžen protinarodnih aktivnosti v inozemstvu.

Glavni dokaz proti Chiossoneju je bilo pismo, katero je pisal delavskemu tajniku Davisu, ko se je mudil v ječi v Bostonu, v katerem je prosil slednjega, naj ga ne pošljejo nazaj v Italijo, ker se boji, da se bo maščevala nad njim fašistovska vlada rad njegovih političnih aktivnosti v Združenih državah.

V svojem pismu je rekel, da ga bodo fašisti umorili, da je razpisala fašistovska vlada nagrade za vsakega, ki umori njene politične nasprotnike in da je več kot en milijon Italijanov pobegnilo v inozemstvo, da se izogne zasledovanju.

Tekom včerajšnje obravnave je Chiossone preklekal vse, kar je govoril in pisal glede fašistovske vlade. Rekel je, da je bil vedno občudovalec fašizma in da je pisal tajniku Davisu le za pretvezo, da se na ta način izogne deportaciji. Rekel je, da je pripravljen umreti za Mussolinija izza svojega prihoda v Ameriko mešal med anti-fašistovske elemente ter izvajal aktivno propagando proti fašizmu.

Državni pravdnik pa je trdil, da se je Chiossone izza svojega prihoda v Ameriko mešal med anti-fašistovske elemente ter izvajal aktivno propagando proti fašizmu. Državni pravdnik je tudi rekel, da je bil Chiossone pred svojim odhodom v Ameriko obsojen radi tatvine.

Sodišče je nato spoznalo Chiossona krivim širjenja lažljivih poročil glede Italije in pregreškov proti fašizmu in Mussoliniju ter ga nato obsodilo na dvanajst let, šest mesecev in dvanajst dni v ječi. Za nadaljna tri leta pa je bil stavljen pod posebno policijsko kontrolo.

Paroliranje prejšnjega governerja.

WASHINGTON, D. C., 31. jul. Warren T. MacCray, prejšnji governer Indiane, ki služi sedaj desetletno ječo v Atlanti, bo najbrž danes paroliran, ko bo potekla tretina določene mu kazni.

KRALJICA MARIJA V SAMOSTANU?

Bivša romunska kraljica Marija se hoče odpovedati svetu ter iti v samostan. — Romunski kmetje pa so proti temu, da bi postala nuna.

BUKAREŠTA, Romunska, 31. julia. Kraljica, ki se je izza smrti svojega moža, kralja Ferdinanda, baje popolnoma posvetila veri, bo kmalu stopila v samostan, kot izjavljajo njeni prijatelji.

Odkar je prišla kraljica na Romunsko, pred pet in tridesetimi leti, so jo mikali stari romunski samostani in konventi, katere je podpirala od časa do časa z denarjem in drugimi darovi. Obiskala je vse te zavčaje, ki spadajo med najbolj slikovite v vsej Evropi ter pozna njih zgodovino, arhitekturo in dekoracije.

Lep samostan iz šestnajstega stoletja v bližini kraljevskega gradu v Bran, v sreu Karpatov, kjer je izza bolezni kralja Ferdinanda pred več kot enim letom, kraljica preživela precej časa v pobožnih razmolekih in pogovorih z nunami.

Sedaj pa, ko se mora odreči prestolu in suverenskim pravicam na korist regentstva, napovedujejo nekateri njeni prijatelji, da se bo kmalu pridružila nunami v njih tihem zavčaju, da živi le spominu na svojega zamrlega moža. On sam je postal v zadnjih mesecih svojega življenja skrajno pobožen ter stavljal vso svojo vero v Boga, ko mu ni mogla več pomagati zdravniška veda.

Kraljica Marija, ki je podedovala "pobožnost" svojih prednikov, je pogosto izjavila, da je mogoče najti uteho od bolesti in razočaranj tega življenja izključno le v samostanskem miru, da-leč od zla in nemira zunanjega življenja.

Romunski kmetje, ki ljubijo in časte kraljico Marijo, so odločno proti njeni nakani. Nočejo namreč izgubiti ženske, ki je vedno brnila njih pravice, kot izjavljajo...

Seznam.

To je seznam, ki pokaže, koliko ameriškega ali kanadskega denarja nam je treba poslati, da poskrbimo v stari domovini izplačilo označenega zneska, bodisi v dinarjih ali lirah. Podatki so veljavni do preklica, ki se po potrebi objavi na tem mestu.

Ne dvomimo, da vam bo ta ponudba ugajala, posebno če, ako boste vpoštevali svojo korist in našo zanesljivo ter točno postrežbo.

Dinarji		Lire	
Din.	500	\$ 3.40	Lir 100 \$ 6.10
Din.	1,000	\$ 6.80	Lir 200 \$11.90
Din.	2,500	\$ 17.25	Lir 500 \$29.75
Din.	5,000	\$ 34.50	Lir 1,000 \$59.50
Din.	10,000	\$ 69.00	

Za polikrat, ki prejemajo Dinarjev ali pa Dinarjev Lir dovolj, lahko posredujejo naša posredstva.

Namreč po izpolnitvi glavnih podatkov v naših listih bomo vam poslali seznam naših stroškov.

FRANK SAKSER STATE BANK
62 Cortlandt Street, FRANK CORTLANDT 2876 NEW YORK, N. Y.

Posebni podatki.

Priloge k temu seznamu so izplačila ameriških dolarjev v jugoslovanski in italijanski valuti. Italijanski dolarji: 1000 = 200, ali manjši zneski 75 centov; od \$25. naprej do \$500. po \$ 5 centov od vsakega dolarja. Za večje zneske po gl. mestnem doplačilu.

GLAS NARODA

(SLOVENE DAILY)

Owned and Published by
SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
(A Corporation)

Frank Sakser, president. Louis Benedik, treasurer
Place of business of the corporation and addresses of above officers.
82 Cortlandt St., Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"GLAS NARODA"
(Voice of the People)

Issued Every Day Except Sundays and Holidays.

Za celo leto velja list za Ameriko \$7.00
in Kanado \$6.00 Za pol leta \$3.50
Za pol leta \$3.00 Za inozemstvo za celo leto \$7.00
Za četrt leta \$1.50 Za pol leta \$3.50

Subscription Yearly \$6.00.

Advertisement on Agreement.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenredno nedelj in praznikov.

Dopisi brez podpisa in osebnosti se ne priobčujejo. Denar naj se blagovoli pošilja po Money Order. Pri spremembi kraja naročnikov, prosimo, da se nam tudi prejšnjo bivališče naznani, da hitreje najdemo naslovnika.

"GLAS NARODA", 82 Cortlandt Street, New York, N. Y.
Telephone: Cortlandt 2876.

DREYFUS ZA SACCA IN VANZETTIIJA

Ves civiliziran svet se je zavzel za italijanska delavca Sacca in Vanzettija, ki sta baje ponedolžnem obsojena in bosta enkrat v tem mesecu umrla na električnem stolu, če guvernerja države Massachusetts ne bo mogoče prepričati, da sta nedolžna.

Po raznih evropskih in južno-ameriških državah so se tvorili posebni odbori, kojih namen je dokazati, da je ameriška justica v grdi zmoti, če misli, da sta Sacco in Vanzetti kriva zločina, katerega ju dolži.

Tozadavnemu francoskemu odboru se je zadnje dni pridružil tudi Alfred Dreyfus in bo najbrž prišel v Ameriko pričati, kaj se pravi biti po nedolžnem obsojen.

Vse kaže, da sta Sacca in Vanzetti žrtev vojne in vojne furije, ki je smatrala za veleizdajalca slehernega, ki ni z vsemi štirimi odobraval vojne oziroma ameriške udeležbe v boju za demokracijo in druge podobne laži-ideale.

Sacca in Vanzetti sta bila huda radikalca. Radikalca z besedami, ne pa z dejanji. Govorila sta proti vojni; v svoji preprosti fantaziji sta ustvarjala novo vzorno državo, sicer pa nista skrivila nikomur niti lasu na glavi.

Tedanjí državni pravdnik Palmer je bil strašno jezen na radikale. Najrajši bi jih v žlici vode utopil. Ker pa samo zastran besed ni mogoče človeka s smrtjo kaznovati, je treba enostavno s kljuko sneti vzrok, ki upravičuje smrtno kazen.

V državi Massachusetts se je bil nekega lepega dne zavrtel grd roparski umor — in naslednje jutro sta bila roparskega umora kriva Sacco in Vanzetti.

Nihče ju ni videl. Vsi dokazi so bili le okoliščni dokazi.

Obtožba je temeljila na izjavah policijskih zaupnikov in deset let starih otrok, ki so pričali, da so videli "nekega človeka", da so srečali "dva človeka", "dva foreignera" itd. ki sta skorogotovo završila roparski umor.

Na podlagi piškavih dokazov sta bila spoznana krivim in obsojena na smrt.

Medtem je pa prihajala resnica vedno jasnejše na dan in že je skoro videti njene določene oblike.

Toda ameriška justica je izpregovorila svojo besedo — in nič ni bolj poniževalnega kot goltati besede in samega sebe toli po zobeh.

V Ameriko bo prišel Dreyfus — žrtev justične zmote. Njegova usoda je bila deloma slična usodi Sacca in Vanzettija.

Bil je stotnik v generalnem štabu francoske armade.

Neki detektiv francoske policijske policije je iztaknil v žepu nekega nemškega vojaškega atašēja par koščkov popisanega popirja. Te koščke so skrbno sestavili in dognali, da je bila v pismu razodeta važna francoska vojaška skrivnost.

Francoskim oficirjem ni bil Dreyfus posebno pri srcu, ker je žid, in zato so njega obdolžili in obtožili veleizdaje.

Vojaško sodišče ga je spoznalo krivim; mu odvzelo vse oficirske časti ter ga poslalo v kazensko kolonijo na Hudičev otok, kjer naj bi v peklenjskih mukah preživel preostale dni svojega življenja.

To je bilo leta 1894.

Vse zahteve za stopetni proces so bile zavrnjene, vse nove priče odslovljene, kajti vojaška sodna oblast bi prišla v slabo luč, če bi priznala, da se je motila in da je bil Dreyfus ponedolžnem obsojen.

Tedaj je pa napisal slavni francoski pisatelj Zola knjigo "Obtožujem", v kateri se je odločno zavzel za Dreyfusa. Knjiga je vzbudila silno pozornost.

Leta 1899 so prevedli Dreyfusa nazaj v Francijo in ga še enkrat postavili pred sodišče. Tudi to pot je bil

spoznan krivim, — edinole zastranega, ker se sodišče ne sme motiti, a če se moti ali ne.

Šele leta 1906 je bil proglašen nedolžnim ter izpuščen na svobodo.

Dreyfusova beseda bo morda kaj zalegla v slučaju Sacca in Vanzettija.

Kajti Dreyfus ve, kaj se pravi biti — ponedolžnem obdolžen, ponedolžnem obsojen in ponedolžnem zaprt.

Zanimivosti iz Jugoslavije.

Blazen mladenič ubil staro.

V Lgradu, v Medjmurju so na 23-letnem sinu tamkajnjega posestnika Antona Kedmenca že daljša časa opažali znake duševne bolezni. Oče je dal sina po zdravniku preiskati in zdravnik dr. Derenčin je odredil, naj peljejo sina v Zagreb na opazovalnico, kjer pa so sprejem odklonili, češ da ni v o. pozavalnici prostora zanj. Mladega Kedmenca so odvedli nazaj v Lgradu. A že naslednjega dne je blazni mladenič napadel 68-letno staro Franco Bedeničec ter jo na divjaški način ubil.

Orožnikom je izjavil, da mu je sedaj odleglo, ker je "rešil vso vas nevarne čarovnice".

Kedmenca so prepeljali v Zagreb na opazovalnico, kjer se bo

sedaj menda našel prostor tudi zanj.

Gozni požari v Bosni pogaseni.

Kakor smo že poročali, so gozdní požari v Bosni pogaseni ožiroma lokalizirani. Vojaki so se vrnili v vojašnice. Na pogoriščih je ostala samo žandarmerija, ki z domačini opravlja zadnje gasilske posle. Prizadeto prebivalstvo je ministrskemu svetu poslalo spomenico s prošnjo za nujno pomoč za oškodovance po požaru.

Gozdni požar nad Kaštelom.

Po poročilih iz Splita se je vnel gozd nad Kaštelom Kambelovcem in nad Kaštelom Lukšićem. Do petih popoldne je zgorelo približno en kvadratni kilometer gozda. Požar se širi dalje. Ljudstvo in vojski so hiteli na pomoč. Požar je nastal vsled isker iz železniške lokomotive.

Velika rasprava proti Prpičevi razbojniški tolpi se bo vršila v Zagrebu.

Te dni je banski stol v Zagrebu rešil, da se bo monstre-proces proti Prpičevi tolpi vršil pred zagrebškim okrožnim sodiščem. Popoldne so bili razbojnik izročeni v te zapore in bržčas bodo tjakaj prignani tudi nešteti komplici, ki se sedaj nahajajo v raznih zaporih širom Hrvatske in Slavonije.

Orožniki, ki so z narednikom Lazarjem Kugo na čelu nad vse požrtvovalno izvršili svojo veličansko nalogo, so se povrnila na svoja službena mesta. Zanimanje Zagrebčanov za senzacionalno ob-ravnavo si lahko predstavljamo.

Smrt radi kajčega pika.

V primorskem selu Balači je te dni pičila kača sedemletnega dekca Ivana Valiča, ko se je igral na bregu Rečine. Kmalu potem je čutil hude bolečine in zdravnik je odredil, da so dekca prepeljali v bolnico na Sušak, kjer se je ugotovilo, da je dekca pičil gad. Skušali so rešiti mladega bolnika, a bilo je prepozno. Mali Veljič je nekoliko ur pozneje izdihnil.

Rodbinska tragedija v Splitu.

Ponoči se je prigodila v predmestju Splita grozna rodbinska tragedija. Pek Marko. Peršić je svojo mlado ženo Jelko z nožem zabodel v srce, nato pa ves okrvavljen šel na policijo ter izjavil: "Umoril sem svojo ženo!" Peršića so pridržali na policiji. Ko je petletna hčerka Markova videla, kaj se je zgodilo, je zaplakala: "Oče, ubij še mene, ker si ubil majko!" V sled plakanja hčerke so prihiteli sosedi, ki so našli mrtvo

AMERIKANKA GERALDINE FREY IZ BUFFALA, N. Y.

se pripravila na prekoceanski polet. Meseca avgusta bo poskušala poleteti iz New Yorka v Pariz.

ženo in od krvi lastne matere u-kravljenežnega otroka.

Zdi se, da je Peršić izvršil umor vsled ljubosumnosti. Zločin je povzročil v Splitu veliko senzacijo.

NOVICE IZ SLOVENJE

Nesreče v rudniku.

Iz Zagorja poročajo: Rudar Jože Ceglar je padel v obratu Kotredžu v 20 metrov globok jarek. Pri padcu je dobil tako težke poškodbe, da je obležal. Prenesli so ga v bolnico Bratovske skladišnice. Tudi rudarja Alojzija Koželja je v jarku zasul pesek, k sčeti pa je dobil le lažje poškodbe. Tretja nesreča se je zgodila v jami, kjer je rudarja Alojzija Škrbanjo potolkel les. Tudi Škrbanja ni preveč težko poškodovan.

Streliška ušala gospodarska poslojpe.

Iz Zagorja poročajo: Te dni je bilo zfače zelo soparno. Prebivalstvo je šlo ok počitku, in nikdo ni pričakoval čez noč posebno hude nevihte. Ob 1. ponoči je naenkrat pričelo grmeti in treskati, ploha dežja se je vtila, vmes pa je točila toča, da so žvenketale šipe. Kmalu nato je pričel biti plat zvona, eglasilo se je tudi piskanje sirene. Razburjenje prebivalstva je spravilo vse iz postelje. Streliška je udarila v hišo posestnika Kurenta v vasi Orlek v občini Kotredžu. Pogorela je hiša in skedenj, ki sta bila hipoma v ognju, tako da si si domači komaj rešili življenja. Na lice mesta so prihiteli gasilci iz Zagorja, ki pa niso stopili v akcijo. Kurent ni bil zavarovan in je vsled tega močno prizadet.

Smrtna kosa.

14. julija zjutraj je preminul po daljšem bolehanju v visoki starosti 79 let dvorni svetnik dr. Andrej Ferjančič.

— Umrla je Franja Koširjeva, mati Vide dr. Baltičeve, soproge vtilkega župana v Užicah.

— V Črnomlju je po daljšem bolehanju za vedno zatisnila oči Marija Kunc, dobra soproga in obče spoštovana dama.

Coolidge kot cowboy

Peter Zgaga

Evropskemu človeku ponavadi ne prija zabava v takozvani visoki ameriški družbi. Sprva je vse tako napeto in po predpisih, napetosti pa sledi proti jutru divjanje, in trezen človek mora imeti že precej trdne živce, da to divjanje prenese.

Ob takih priložnostih se takozvana visoka družba postavi. Če že nima, najame: francoskega kuharja, črne služabnike in španske plesalce. Da je še večja imenitnost, je treba tudi kakega pevca najeti.

Kuharje, služabnike, plesalce, pevce in godee pa smatrata gostitelj in gostiteljica za navadno sodrigo, ki za denar prodaja svoje zmožnosti in svoj talent.

Neki newyorški milijonar je povabil slavnega pevca na domačo zabavo.

— Koliko boste računali? — ga je vprašal. — Tri pesmi vam bo treba zapeti: pred večerjo eno in po večerji dve.

— Tisoč dolarjev, — je odvrnil pevec.

— Malo preveč je, — je rekel milijonar. — Veste kaj: petsto dolarjev vam plačam, pa niti centa več. Le pomislite, kakšna družba bo zbrana, kaj bomo pili in jedli in da bo slavnost do jutra trajala.

Toda, ker se že pogajava, vam plačam tisoč dolarjev pod pogojem, da odidete takoj, ko odpočete svoje tri pesmi. Popravici rečeno, komedijantov nočemo v svoji družbi.

— Če je tako, — je odvrnil pevec, — če mi ne bo treba do jutra sedeti in prenašati vaše neslavnosti, — pa rad za sto dolarjev magari desetkrat zapojem.

Tako se ponavadi ujame ubogi zakonski mož, ko pride pozno zvečer domov.

Ona: — No, nocoj pa vem, kod si se klatil. Nocoj pa vem, kaj si počel.

On: — Kaj? Nič. Ne vem, kaj govorim?

— Ona: — Videla sem te, ko si šel z neko žensko v restavrant.

On: — Ni res. V kateri restavrant? V nobenem stavarantu nisem bil. Jaz sploh ne hodim po restavrantih. Če sem lačen, grem v luncn room.

Ona: — Saj rečem, da sem te videla. Belo je bila oblečena in bešolne je imela in bele nogavice.

On: — Vidiš, kako lažem? Belo pa že ni bila oblečena in tudi belih šolnov ni imela... Vidiš, kako lažem...

Mlado dekle se je možilo. Umevno je, da ob takih prilikah govori samo o poroki in bodočem zakonskem življenju. Nevesta je vsa navdušena pripovedovala, da že tri leta pozna svojega ženina, da je strašno zadovoljna in vesela in da komaj čaka, kdaj ju bo mašnik poročil.

— Ne nekem plesu sem ga spoznala — je rekla — in od tedaj ne morem biti brez njega.

Nato se je pa oglasila energična postarna ženska, ki je imela slabe skušnje v zakonu:

— Seveda, od poznanstva je vse odvisno. Jaz sem mojega spoznala šele po poroki, pa sem čisto lahko brez njega.

Laški kralj se nahaja na počitnicah. Od česa se mora odpočiti, ni nikomur znano.

Zadnji čas pa je, da odide tudi Mussolini kam na počitnice. Na dolge, več let trajajoče počitnice. Da se bo italijanski narod nekoliko odpočil. Kajti če kdo potrebuje počitka, ga potrebujejo Italijani.

Šestletni romunski kralj Mihael je izdal že dve proklamaciji. Zgodaj je začel — s šestimi leti. Tako je prav. Fant naj se podviza. Kajti njegova kraljevska slava mogoče ne bo dolgo trajala.

Pravijo, da namerava bivša romunska kraljica oditi v samostan. No, za pokoro ni človek nikdar prestar.

DENARNE POŠILJATVE

IZ DENARNIH VLOG

Stranke, ki pošiljajo redno denar v domovino si prihranijo čas in delo, ako imajo denarne vloge pri nas. Mesto, da bi morali kupiti za vsak nalog na pošti Money Order, nam enostavno naroče, da dvignemo denar za pošiljatev iz vloge. Knjižica ostane najbolje spravljena pri nas. Tako v vtegnemo nalog prej dobiti in prej izplačati v starem kraju.

Denar je med tem pri nas varno shranjen in se obrestuje po 4%, obresti se pa prično računati s prvim vsakega meseca.

FRANK SAKSER STATE BANK
82 Cortlandt St., New York, N. Y.

KRATKA DNEVNA ZGODBA

A. P. ČEHOV:

ZIVCI

Dimitrij Osipovič Vaksin, arhitekt, je prišel iz mesta v svojo vilu, še več, pod vplivom spiritističnega zborovanja. Ker je legel na svojo samotno posteljo (Vaksinova gospa se je bila namreč odpeljala v bližnji trg Trojico), se je nehote spomnil vsega, kar je videl in slišal. Zborovanje prav za prav ni bilo, a razgovarjali so se o samih strahotih stvarih. Neka gospodična je pravila, kako je mogla uganiti misli, nato so govorili o duhovih in prikaznih ter o ljubeh, ki so bili živi pokopani. Neki gospod je čital povest o mrliču, ki se je v grobu obrnil. Vaksin sam je vzel krožnik za čaj in je pokazal gospodičnam, kako se je treba razgovarjati z duhovi. Poklical je svojega strica Klavdija Mironoviča, ter ga je v mislih vprašal: Ali ne bi bilo potrebno, da predam hišo ženi?" — na kar je stric odgovoril: "Dobro bi bilo, ob svojem času."

"Mnogo je skrivnosti in... strahot v prirodi..." je premišljeval Vaksin, ležeč pod odejo. Mrlič niso strašni, strašna je le negotovost..." Udarila je ena po polnoči. Vaksin se je obrnil na drugo stran in je pogledal izpod odeje na višnji plamen svetilke. Plamen je briel ter komaj osvetljeval ikone in veliko sliko Klavdija Mironoviča, ki je visela nasproti postelje.

"A kaj bi bilo, če bi se v tej poltmi nenadoma prikazal stricev duh?" — je šinilo Vaksinu v glavo. "Ne, to ni mogoče. Prikazni so predsodek, stvari nezele pameti." Vzlic temu pa je Vaksin pognil odoje čez glavo in trdno zaprl oči. Truplo, ki se obrača v grobu, nato obraz pokojne tače, prijatelj, ki se je obesil, gospodična, ki je utonila... Vaksin je jel odganjati mrke misli, toda zaman — obrazi so postajali čedalje jasnejši, misli čedalje bolj strašne. Strah ga je bilo. "Vrag si ga vedi, kako je to..." Bojim se, kakor majhno dete... To je bedasto!"

"Tik... tak... tik... tak," je tik-taka ura za steno. V vaški cerkvi na pokopališču je zazvonil čuvaj. Zvon je bil počasi, žalostno, kakor bi zvonil za dušo... Vaksinu se je zdelo, da mu lažijo po tilniku in po hrbtu mravljinici. Bilo mu je, kakor da nad njegovo glavo nekdo težko diha, kakor da stopa stric iz okvira in se sklanja nad nečakom... Vaksina je postalo neizmerno strah. Od strahu je stisnil zobe in prenehal dihati. Ko je končno skozi odprto okno priletel hrošč ter začel brnčati nad poseljo, ni mogel več strpeti in je pozvonil.

"Dimitrij Osipovič, vas wollen Sie?" se je čez minuto začel za durmi glas guvernanke.

"Ah, vi ste, Rozalija Karlovna?" se je razveselil Vaksin. "Zakaj ste prišli sami? Lahko bi prišel Gavril..."

"Gavrila ste sami poslali v mesto, a Glafira je včeraj neznanom odšla... Nikogar ni doma... Was wollen Sie doch?"

"Jaz, matuška, kaj sem že hotel reči... Onga... Vstopite vendar, ne sramujte se! Tema je..."

V spalnico je stopila debela, rdeča Rozalija Karlovna in pričakujče obstala.

"Sedite, matuška... Veste kaj? 'Kaj bi jo moral vprašati?' pomisli Vaksin, gledaje stricevo sliko in obenem čuteč, kako ga polagoma mineva nemir. "Prav za prav sem hotel prositi... Ko pojde jutri sluga v mesto, ne pozabite mu naročiti, da naj... onga... kupi stročnice... Izvolite sesti!"

"Stročnice? Dobro! Was wollen Sie noch?"

"Ich will... Nič ne will, ampak... izvolite sesti! Pomislil sem kaj..."

"Ne spodobi se gospodični, da bi stala v moški sobi... Vidim, Dimitrij Osipovič, da ste šaljivce... posmehljivec. Razumem... Da bi kupili stročnice, ni treba zbuditi človeka... Že razumem."

Rozalija Karlovna se je obrnila in odšla. Pomeček z njo je Vaksin nekoliko umiril. Stranujoč se svojega malodušja, je pognil odoje čez glavo in zaprl oči. Kakih deset minut mu je bilo skoraj dobro, toda kmalu so mu iznova jela nemirnosti rojiti po glavi... Pljuval je, vzel vžgalice in meče prižgal svečo. A niti svetloba mu ni pomagala. Strahopetni Vaksinovi domisljivosti se je zdelo, da nekdo gleda iz kota in da se striceve oči gibljejo.

"Pozvonim ji zopet, vrag jo vzemi," je sklenil. "Porečem ji, da sem bolan in jo poprosim kakih kapljic."

Vaksin je pozvonil. Odgovora ni bilo. Pozvonil je še enkrat — in kakor v odgovor na njegovo zvočenje je baš tedaj zazvonilo na pokopališču. Strah ga je prevzel, ves mrzel je planil iz spalnice, križe se, jezeč se na svoje malodušje, bos in v samem spodnjem perilu, naravnost pred Nemkino sočo. "Rozalija Karlovna!" je izpregovoril s tresočim se glasom in potrkal na duri. "Rozalija Karlovna! Ali... spite? Jaz... evo... bolan sem... Kapljice bi rad!"

Odgovora ni bilo. Vse okrog njega je bilo tiho...

"Prosim vas... razumete? Prosim! Zakaj ta... sramežljivost, ako je človek bolan? Prav za prav ste čudni, tako stari ste že..."

"Vse povem vaši ženi... Pošte-ni gospodični ne daste miru... Ko sem živila pri baronu Anzigu, je baron hotel priti k meni po užigalice... o razumem vem kakšne užigalice... in sem povedala baronici... Poštena sem..."

"Ah, idite k vragu s svojo pošte-nostjo! Bolan sem... in prosim

kapljic. Razumete? Bolan sem!"

"Vaša gospa je poštena, dobra žena in vi jo morate ljubiti. 'Da! Neoporočena je! Nočem se ji zameriti!'"

"Bedasti ste, to je vse! Razum-te! Bedasti!"

Vaksin se je uprl ob podboje, prekrizal roki in čakal, da bi ga strah minil. Ni imel dovolj moči, da bi šel v svojo sobo, kjer je brlela svetilka ter gledal iz okvira strice. Ker pa je bil v samih spodnjicah, mu je bilo nerodno, stati pri vratih guvernantine sobe. Kaj storiti? Dve je bila ura, njegov strah ni niti prenehal, niti se ni zmanjšal. Na hodniku je bilo temo in iz vsakega kota je gledalo nekaj mrkega. Vaksin se je obrnil k podbojem, mahoma se mu je zazdelo, da ga nekdo lažno vleče od zadaj za srce ter se dotika njegovih ramen...

"Vrag vzemi vse... Rozalija Karlovna!"

Nič odgovora. Vaksin je bojazljivo odprl duri in pogledal v sobo. Poštena Nemka je sladko spala. Majhna svetilka je obevala ob-rise njenega debelega zdravega telesa. Vaksin je stopil v sobo in sedel na pleteno košaro, ki je stala pri vratih. V prisotnosti spečega živega človeka, se je takoj bolje počutil.

"Naj spi, Nemka..." je pomislil. "Malce posedim pri njej, ko se jame svitati, pa odidem... Zdal se zgodaj svita."

Pričakujoč razsvita, je Vaksin legel na košaro, položil glavo na roko in začel premišljevati.

"Kakšen vpliv imajo živeci!... Omikaneec, razumem človeka, a vendar... vrag si ga vedi, kaj je to! Sramota je..."

Poslušaje tiho, mirno sopenje Rozalije Karlovne, se je kmalu povsem umiril...

Ob šestih zjutraj se je Vaksinova žena vrnila iz Trojice. Ker ni našla moča v spalnici, je odšla k guvernantin. Zagledala je takšno sliko: na postelji je spala, razode-ta zaradi vročine, Rozalija Karlovna, a tri korake od nje, na pleteni košari, je ležal njen mož, zvit v klobčič, in smrčal kakor svetnik. Bil je bos in v samem spodnjem perilu. Kaj je nato rekla žena in kako bedast obraz je napravil mož, ko se je zbudil, naj opišejo drugi.

To presega moje moči, zato odložim orožje.

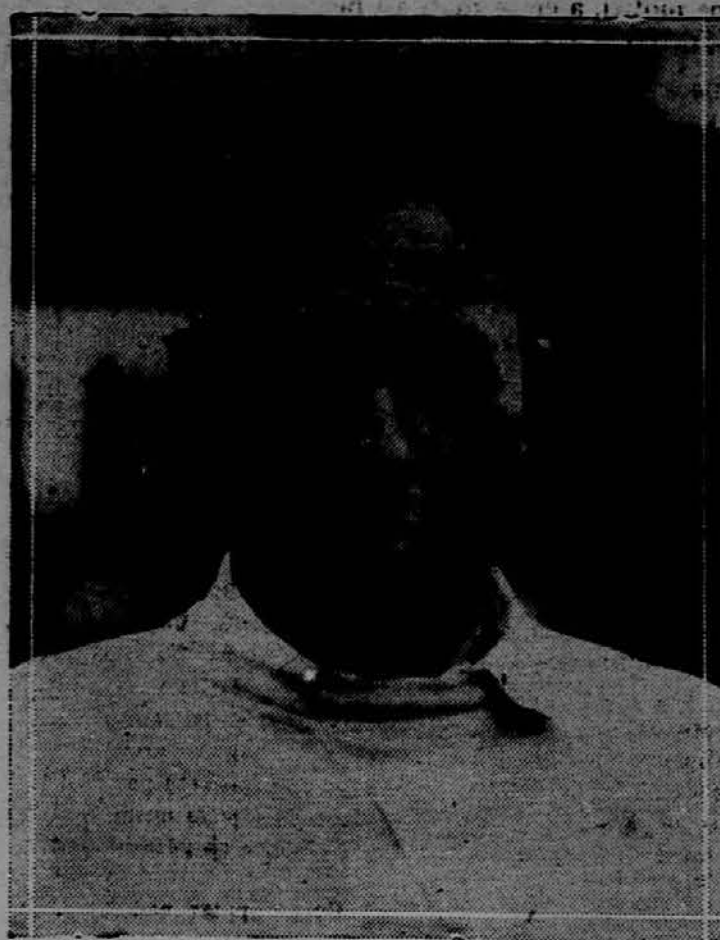
Prevel N. P.

MOŽ, KI BI BIL RAD OB-GLAVLJEN

Neki detektiv je opazil na Aleksandrovi trgu v Berlinu nekega mladeniča, ki je po svojem čudnem vedenju vzbudil njegovo pozornost. Detektiv ga je ustavil in neznane mu je začel pripovedovati, da se piše Harry Frankenstein in da ima na vesti nič manj kot tri umore. Detektiv ga je odpeljal na policijo, kjer je dozvedni morilec povedal, da je v Grevesmühlenu v prepiru zabodel nekega kosca, da-lje da je v Frankfurtu umoril si-nova lastnika, ki sta ga zalotila pri delu. Nato je prosil, naj ga za-voľjo teh zločinov obglavijo.

Policija je seveda takoj spoznala, da ima posla z blaznikom, vendar je sklenila, da njegove navedbe dodobra preuči. Pri tem se je izkazalo, da je bil Harry Frankenstein zaprt v neki blaznici, iz ka-tere je v aprilu letošnjega leta po-begnil. Umor kosca si je bil izmi-slil, vlom v Frankfurtu pa je v resnici zagrešil. Tudi je odgovar-jalo resnici, da sta ga pri tem za-lotila sinova gospodarja in ga pre-gnala. On pa ju ni umoril, kakor je zatrjeval, detektivu, temveč ju je lahko ranil z nožem.

NAJBOLJŠI AMERIŠKI IGRALEC GOLFA

je Bobby Jones iz Atlanta, Ga. Pred kratkim je že vdružil porazil angleški rekord...

RODBINSKA TRAGEDIJA V BUDIMPEŠTI

Ta dni se je odigrala v Budimpešti krvava rodbinska tragedija. Upokojeni polkovnik Ljudevit Frank je težko ranil svojega pastorka, nato pa izvršil samomor. Pred 35 leti se je zaljubil Frank v svojo sedanjio soprogo, hčerko svojega brigadirja. Toda njen oče poroke ni dovolil, ter je poročil svojo hčerko z baronom Campbellom. Ko je baron pred 4 leti umrl, je zaprosil Frank svojo, te-daj že 70-letno staro ljubezen vno-vič za roko. Ostal je bil namreč ves čas samec, prepričan, da bo Olga prej ali slej njegova. Baroni-ca je Frankovo ponudbo sprejela in poročila sta se. Zakon bi bil prav srečen, da ni bilo Campbellovega sina, ki je prišel z očimom pogo-sto navzkriž. To se je zgodilo tu-di te dni. Mladi Campbell je raz-žal v stanovanju svojega očima svojo zaročenko. Frank, stari ka-valir, je vzel deklico v zaščito ter pastorku prepovedal, da jo žali v njegovem stanovanju. Vsled tega se je razvil med očimom in pastorkom srdit prepir. Konečno je ho-tel Campbell udariti očima v o-braz. To je starega polkovnika ta-ko razjezilo, da je pognil revol-ver ter oddal na pastorka strel. Ko je videl, da je se mladenič težko poškodovan zgrudil, je obrnil o-rožje proti sebi in se ustrelil.

GOST BREZ OVRAVNKA

V dunajskih listih čitamo o naslednjem prizoru, ki se je odigral na terasi romanske kavarne v Berlinu.

V kavarno je prišel neki delavec brez ovratnika, sedel k mizi in si naročil pivo. Natakár ga je zavrnil: "Gostom, ki nimajo ovratnika, pri nas ne serviramo". Delavec je protestiral in dal poklicati ravnatelja. Ta mu je isto odgovoril. Tedaj je pristopil k mizi pisatelj E. E. K. in zahteval, da se delavcu postreže. Toda ravnatelj je bil neizprosni. Dejal je, da mu je žal; možak nima ovratnika in njegov princip je, da se takim ljudem ne postreže.

Pisatelj je protestiral: "Delavec je moj gost. Prisedel bo k moji mizi in radoveden sem, če mu boste potem prinesli pivo ali ne".

Ravnatelj: "Tudi, potem mu ne morem postreči. Vsaj dokler je v tej obleki. Treba vendar vedeti, kje smo".

Pisatelj: "Kje smo? V republiki! Vi ste najbrž 10 let spali! To-rej gaj s pivom!"

Ravnatelj: "Obžalujem, ne morem".

Pisatelj: "Pa, dobro, prinesejte mi tri vrčke piva".

"Za vas zelo rad".

"Kdo ga bo pil, vas ne briga".

Vsa beseda je ravnatelj hotel oditi, ko je razpil, da si je pis-

Naslov zveni pravzaprav zelo politično. Toda pravijo, da se peča politika navadno samo z resni-mi stvarmi, dogodivščinami, za ka-tero gre pa nikakor ni resna.

Znano je, da hrepene na Poljskem celo po kralju. Celotni maršal Pilsudski mu so podtikali dinastične namene. V zvezi s tem se je spomnil nenadoma neki potomec kraljevskega rodu Vasa, da so bi-li njegovi predniki nekoč poljski kralji. Zato je menil, da sme aspi-rirati na poljski prestol. Prišel je inegoitno v v Varšavo. Tu neko-liko časa stanoval, da je spoznal deželo in ljudi. Zatopil se je v za-konodajo, posebno v ustavo nakar je izdelal obširno spomenico, s katero se je pojavil nedavno, v predstobi notranjega ministra. Ker je izgledal zelo dostojantno, kot kak pristen potomec kraljev, ga je tajnik zelo uljudno sprejel.

Vendar pa njegovi želji, da bi ga pustil iti k ministru ni mogel u-streči, ker ministru ni bilo doma. Ker torej to ni bilo mogoče, je iz-ročil svitolasi gospod ministerjal-nemu tajniku spomenico, ki se prične z besedami: "Mi, poljski kralj Sigismund IV..." Legitimni potomec poljskega kralja Sigis-munda III. povdarja v spomenici, da je opazil za časa svojega biva-nja na Poljskem s krvavečim sr-cem, da se godi na Poljskem mno-gokaj, kar bi se ne smelo goditi. To ga je napotilo, da je izdal svo-je kraljevske pokolenje in da, ho-če uveljaviti svoje pravice do poljskega kraljevskega prestola. Kot kralj Sigismund IV. hoče zasedeti poljski prestol ter ustvariti v državi čim najlepši red. Noče biti avtokrat. Državno oblast hoče de-liti z maršalom Pilsudskim in varšavskih kardinalom Kakovskim — s prvimi kot z reprezentantom fi-zične, z drugim kot z reprezentan-tom moralne moči. Hoče torej us-tvariti triumvirat, v katerem naj bo on posebejena avtoriteta.

Predsedniku poljske republike je ponudil v kompenzacijo za to, da se odpove svojemu mestu "naj-večje veleposestvo na Poljskem".

Minister za javni red, po pokli-ku zdravnik, je presojal spis bolj z znanstvenega stališča ter ga je vrgel v koš. Pravijo pa, da ga je tajnik, v spomin na blaženi tren-tek, ko je smel govoriti z resnič-nim kraljem, skrbno shranil.

Rapidno naraščanje obolenj za rakom na Madžarskem.

Iz Budimpešte poročajo: Stati-stični urad je ugotovil, da v Bu-dimpešti število ljudi, ki umirajo za tuberkulozo pada, četim števi-lo oseb, ki umirajo za rakom ra-pidno narašča.

telj K. odvračal kravatno in odpel ovratnik. n ostali gostje so storili enako.

Razjarjen je ravnatelj izginel in oditi, ko je razpil, da si je pis-

ZANIMIVI in KORISTNI PODATKI

FOREIGN LANGUAGE INFORMATION SERVICE — JUGOSLAV BUREAU

ŠOLSKA VZGOJA V ZDRUŽENIH DRŽAVAH.

Združene države trošijo več de-narja za vzgojo kot druge dežele na svetu. Nekatere države trošijo se-veda več kot druge n federalna vlada troši razmeroma jako malo, zlasti zato, ker je le malo šol po-selne šole pod federalno upravo. Šolstvo v tej deželi se je vedno smatralo kot delokrog posrednih držav, ki tvorijo Unijo. Zato nimamo v Združenih državah centralizirane ali enoličnega šolskega siste-ma, kot na primer v strogo centra-liziranih evropskih državah. Vsaka država si ustvarja oni šolski si-stem, ki se ji zdi najboljši za njene razmere in ki odgovarja tradici-jam ljudstva, katero se je naseli-lo v dotični državi. V načelnih po-trezah pa so si ti šolski sistemi do-kaj slični.

Šolska vzgoja se v Ameriki deli v četvero stopinj. V skoraj vsaki državi se šolska obveza vseh otrok razteza na prvi dve stopinji, ali vsaj na prvo in deloma na drugo stopinjo. Prvo stopinjo tvorijo o-snovne šole (primary school); to so prvi trije letniki ljudskošolske izobrazbe. V nje vstopa otrok, ko je šest ali sedem let star, in ostane tri leta. Drugo stopinjo vori ako-zvana "grammar school", v kate-ri učence ostaje pet let, razun ako preskoči kak razred vsled posebne nadarjenosti. Te dve vrsti šole tvorita skupaj osemrazredno ljud-sko šolo.

Po zvršetku "grammar school" oziroma osmega razreda ljudske šole, le more dijak vstopiti v "high school", ki je tipična ameriška srednja šola, odgovarjajoča staro-krajski gimnaziji ali realki. Ta ima navadno štiri razrede. Po "high school" prihaja seveda "college" ali vseučilišče. Dočim pa je osnov-na in srednješolska izobrazba — vsaj v javnih šolah — povsem brezplačna, velja isto le v redkih slučajih, kar se tiče vseučiliščne izobrazbe. Mnogo države pa so po-skrbele za vseučiliščne tečaje proti-jaku nizki šolnini, tako da je vse-učiliščna izobrazba omogočena tu-di za siromašne dijake.

Načelo brezplačne izobrazbe je le počasi prišlo do veljave v Zdru-ženih državah, ali od leta 1825 naprej se je hitro uveljavilo na vzhodu. Poprej je bila šolska vzgo-ja v rokah verskih organizacij in oseb, ki so vodile privatne šole za svoj dobiček. Brez izjeme so bila vsa prva ameriška vseučilišča v rokah raznih verskih sekt. Mnoga taka vseučilišča niso več pod sek-tarno kontrolo in v novih državah so vseučilišče direktno pod državno upravo. Ta nova vseučilišča so do-bila svojo finančno podlago po-tom, podelitve javnih zemljišč — land grant. Pred mnogimi leti je bil sprejet federalni zakon, ki je določal, da vsaka nova država, čim se sprejme v zvezo kot neodvisna država, mora rezervirati gotov od-stotek, javne zemlje za podporo šolstva v dotični državi. Ta javna zemlja je v mnogih državah: zadobila s časom velikansko vrednost.

Šolska vzgoja v Ameriki ni bila nikdar monopol države. Vsaka ose-ba in ali organizacija sme ustanovi-ti in upravljati šole kateresibo-di stopinje pod pogojem, da ta šo-

la odgovarja gotovim predpisom glede poduka in kvalifikacije učiteljev.

Javne šole se večinoma vzdržuje-jo potom lokalnih davkov ali po-tom prihodov iz podeljenih javnih zemljišč. Privatne šole vzdržujejo potom privatnih prispevkov, ki pa so v tej deželi dostikrat jako vi-soki. Neprestano čitamo o mnogih milijonih, ki jih je kdo prispel ali zapustil kaki univerzi. Brez teh bogatih skladov ne bi se mnogo ve-lika vseučilišča mogla vzdrževati, kajti šolnine (tuition fees) le red-ko kdaj pokrivajo vse stroške.

Navadna šolska vzgoja v Ame-riki se precej razlikuje od evrop-ske. Kakor smo omenili, so šolska obveznost razteza skoraj povsod na osem razredov ljudske šole ali pravzaprav na tri leta "primary school" in pet let "grammar school". Ljudskošolska izobrazba vseh Amerikancev objema torej šo-lanje, ki ga daje v Evropi tamoš-nja ljudska šola in še zraven me-ščanska šola ali pa nižji razredi srednje šole. V srednjo šolo učence vstopa, ko je približno 14 let star.

V onih odelkih "high school", kjer se učijo latinski in grški, u-čence se začneja spoznavati s kla-sičnimi jeziki še le, ko je 14 let star, ne pa kot desetleten otrok, ka-kor v Evropi. V nižjih razredih ljudske šole se otrok uči pisati, či-tati in črkovati (spell), računstva in pisanja, zgodovine Zdr. drž-av, neke tudi nekoliko nemščine ali francoščine, angleške slovnice in nekaj znanstva. Imamo tudi ljud-ske šole, kjer more otrok dobiti strokovni poduk poleg splošne na-obrazbe. Zlasti v velikih mestih i-mamo ljudske šole za mladeniče, ki se pripravljajo za delo v raznih industrijah, trgovini in razna ro-kodelstva.

Nekaj posebno ameriškega je or-ganizirano sodelovanje učiteljev in staršev, ki se je začelo razviti od l. 1900 naprej. Svrha tega sodelo-vanja je, da si morejo starši in učitelji izmenjavati svoje misli glede vzgoje otrok in posebnih pro-blemov poinega otroka. Organi-zacije, ki se s tem peejo, se zove-jo "parent-teacher associations". Poleg vzgoje se te organizacije ba-vijo z vprašanji zdravja, igre in hrane otrok v šoli in doma. Uspeh teh organizacij je bilo tako velik, da so se razširile povsod po Zdru-ženih državah.

Uradno se je cenilo, da je pre-bivalstvo Združenih držav dne 1. julija 1924 znašalo približno — 112.000.000. Več kot 26 odsto iz-med eth je bilo v starosti od 5 do vstevši 17 let. To skupino smemo nazivati šolsko prebivalstvo. Jav-ne šole zaposlujejo približno 761.000 učiteljskih moči in 80 od-sto izmed teh so ženskega spola. Skupni trošek za javno šolstvo v Združenih državah znaša približ-no 1820 milijonov dolarjev na leto.

Verska blaznost.

V Kustanaju se je zaprlo te dni 14 pristaev neke verske sekte v neko ortodoksno cerkev. Verski fa-natiki so cerkev zažgali in živi zgoreli. Pri tem so izjavili, da se hočejo za Rusijo žrtvovati ter jo rešiti boljševikov.

ANGLEŠKO-SLOVENSKO BERILO

English-Slovene Reader

Sestavil dr. F. J. KERN

CENA s poštnino SAMO \$3.—

Knjiga vsebuje začetne nauke o izgovarjavi angleških besed; vaje za učence angleščine; berila in članke s slikami ter kratek angleško slovenski in slovensko angleški besednjak (4000 besed).

Naročila pošljite na:

"GLAS NARODA"

82 Cortlandt Street : : New York, N. Y.

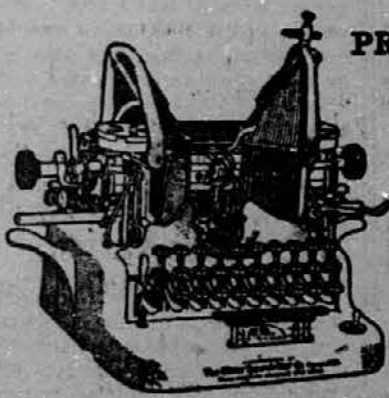
POSEBNA PONUDBA NAŠIM ČITATELJEM

PRENOVLJEN PISALNI STROJ "OLIVER" Model 9.

\$25.—

S streščico za slovenske črke č, š, ž

\$30.—

OLIVER PISALNI STROJI SO ZNANI NAJBOLJ TRPEŽNI

Pisati na pisalni stroj ni nikaka umetnost. Tako-j lahko vsak piše. Hitrost pisanja dobite z vajo.

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
82 Cortlandt Street, : : New York, N. Y.

